

EDUSKUNNAN VASTAUS 55/2009 vp

Hallituksen esitys laeiksi kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain, mielenterveyslain sekä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Asia

Hallitus on vuoden 2008 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain, mielenterveyslain sekä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 95/2008 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 6/2009 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa 16 päivänä tammikuuta 1987 annetun lain (21/1987) 7 ja 8 §, 9 §:n 1 momentti, 3 luvun otsikko, 21 ja 22 §, 23 b §:n 1 momentti sekä 24 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 7, 8 ja 22 § laissa 9/1994, 9 §:n 1 momentti laissa 1289/2003, 21 § mainitussa laissa 9/1994 ja laissa 236/2001, 23 b §:n 1 momentti ja 24 §:n 1 momentti viimeksi mainitussa laissa, sekä
lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 9/1994, uusi 2 momentti, 5 §:ään uusi 2 momentti ja 19 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 9/1994 ja 1289/2003, uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

— — — — —
Tämän lain säännösten mukaisesti myös vie-

raassa valtiossa rangaistukseen tuomitsematta jätetylle määrätty tahdosta riippumaton psykiatrinen sairaalahoito (*hoitoseuraamus*) voidaan

panna täytäntöön Suomessa ja Suomessa määrätty hoitoseuraamus jättää pantavaksi täytäntöön vieraassa valtiossa. Hoitoseuraamuksen kansainvälisestä täytäntöönpanosta säädetään lisäksi mielenterveyslaissa (1116/1990).

5 §

Ennen kuin oikeusministeriö päättää vieraassa valtiossa määrätyn hoitoseuraamuksen täytäntöönpanosta Suomessa, sen on hankittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston lausunto. Jos Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto katsoo, että hoitoseuraamuksen täytäntöönpano Suomessa ei ole perusteltua hoidon tarkoituksen saavuttamiseksi, sitä ei saa määrätä täytäntöönpantavaksi Suomessa.

7 §

Päättyessään muun vapaudenmenetystä tarkoittavan seuraamuksen kuin hoitoseuraamuksen täytäntöönpanon jatkamisesta oikeusministeriön on määrättävä, että seuraamus pannaan täytäntöön vankeusrangaistuksena. Tällöin on noudatettava, mitä seuraamuksen pituudesta on asianomaisessa vieraassa valtiossa määrätty. Täytäntöönpanon jatkaminen ei ole mahdollista, jos vankeusrangaistus on laadultaan vieraassa valtiossa määrättyä seuraamusta ankarampi.

Päättyessään menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon jatkamisesta oikeusministeriön on määrättävä, että seuraamus pannaan täytäntöön sellaisena kuin se asianomaisessa vieraassa valtiossa on määrätty. Täytäntöönpanon jatkaminen ei ole mahdollista, jos menettämisseuraamus on laadultaan sellainen, jota Suomen lain mukaan ei olisi mahdollista määrätä.

Päättyessään vieraassa valtiossa määrätyn hoitoseuraamuksen täytäntöönpanon jatkamisesta oikeusministeriön on määrättävä, että seuraamus pannaan täytäntöön Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston lausunnon mukaisesti tahdosta riippumattomana psykiatrisena sairaalahoitona. Suomeen siirrettyä henkilöä ei vieraassa valtiossa määrätyn hoitoseuraamuksen perusteella saa pitää tahdosta riippumattomassa hoidossa pidempään kuin vieraassa val-

tiossa on määrätty. Hoidossapidon kokonaiskesto laskettaessa on vähennettävä aika, jonka hoitoseuraamukseen määrätty on täytäntöönpanon siirtämisen perusteena olleen rikoksen johdosta ollut vapautensa menettäneenä. Suomen lain mukaisten tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisestä ja selvityksen käynnistämisen ajankohdasta säädetään mielenterveyslain 4 b luvun 22 o §:ssä.

8 §

Vaatus vieraassa valtiossa tuomitun muun seuraamuksen kuin hoitoseuraamuksen muuntamisesta Suomessa täytäntöön pantavaksi seuraamukseksi tutkitaan Helsingin käräjäoikeudessa. Vaatimuksen seuraamuksen muuntamisesta tekee syyttäjä oikeusministeriön pyynnöstä.

9 §

Tuomioistuimen on muunnettava vieraassa valtiossa tuomittu muu vapaudenmenetystä tarkoittava seuraamus kuin hoitoseuraamus Suomen laissa vastaavasta rikoksesta tai rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettua tekoa vakavuudeltaan vastaavasta rikoksesta säädetyksi vankeusrangaistukseksi. Muunnettava seuraamus ei saa olla ankarampi kuin rikoksesta vieraassa valtiossa määrätty seuraamus, vaikka viimeksi mainittu seuraamus olisi lievempi kuin Suomen laissa rikoksesta säädetty vähimmäisrangaistus.

3 luku

Suomessa määrätyn seuraamuksen täytäntöönpano vieraassa valtiossa

19 §

Suomessa määrätty hoitoseuraamus voidaan 1 ja 2 momentissa säädetyin edellytyksin jättää pantavaksi täytäntöön siinä valtiossa, jonka kansalainen hoitoseuraamukseen määrätty on tai jossa hänellä on kotipaikka.

21 §

Suomessa määrätyn seuraamuksen jättämisestä pantavaksi täytäntöön vieraassa valtiossa päättää oikeusministeriö.

Oikeusministeriö tekee hoitoseuraamuksesta 1 momentissa tarkoitetun päätöksen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston esityksestä.

Oikeusministeriön on asetettava 19 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun siirtämisen ehdoksi, ettei tuomittua saa asianomaisessa vieraassa valtiossa asettaa ilman oikeusministeriön lupaa syytteeseen tai rangaista muusta ennen siirtämistä tehdystä rikoksesta kuin siitä, josta seuraamus on hänelle Suomessa määrätty, paitsi siinä tapauksessa, ettei tuomittu ole poistunut asianomaisesta vieraasta valtiosta 45 päivän kuluessa sen jälkeen, kun estettä siihen ei enää ollut tai hän on sinne palannut sieltä poistuttuaan.

22 §

Kun oikeusministeriö on päättänyt, että Suomessa määrätty seuraamus jätetään pantavaksi täytäntöön vieraassa valtiossa, seuraamusta ei saa Suomessa enää panna täytäntöön, kun asianomainen vieras valtio katsoo, että se on jo pantu kokonaan täytäntöön.

23 b §

Tuomitulle on määrättävä asianajaja avustajaksi 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 19 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun asian käsitte-

lyssä, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Asianajaja on määrättävä avustajaksi myös hoitoseuraamukseen määrätylle hoitoseuraamuksen täytäntöönpanon siirtämistä koskevan asian käsitte-lyssä. Avustajaksi on määrättävä tuomitun nimeämä asianajaja tai jos tuomittu ei nimeä asianajajaa, muu tehtävään sopiva asianajaja. Säilöön ottamista, matkustuskiellon määräämistä tai muutoksenhakua koskevan asian käsitte-lyssä avustajan määrää tuomioistuimien ja muussa tapauksessa oikeusministeriö.

24 §

Oikeusministeriön 3 §:n 2 momentin 1 kohdan, 5 §:n 2 momentin, 12 §:n 2 momentin, 19 §:n 2 momentin 2 kohdan, 21 §:n 2 momentin tai 23 b §:n 2 momentin nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Helsingin hallinto-oikeudelta saa hakea valittamalla muutosta myös 23 b §:n 1 momentissa tarkoitettuun oikeusministeriön päätökseen, jolla oikeudenkäyntiavustajan määrääminen on evätty. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Laki

mielenterveyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun mielenterveyslain (1116/1990) 34 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1423/2001, sekä
lisätään lakiin uusi 4 b luku seuraavasti:

4 b luku

Hoitoseuraamuksen kansainvälinen täytäntöönpano

22 l §

Sen lisäksi, mitä kansainvälisestä yhteistoinnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetussa laissa (21/1987), jäljempänä *täytäntöönpanolaki*, säädetään, rangaistukseen tuomitsematta jätetylle määrätyn tahdosta riippumattoman psykiatrisen sairaalahoidon (*hoitoseuraamus*) kansainväliseen täytäntöönpanoon sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

22 m §

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on oikeusministeriön pyynnöstä annettava lausunto siitä, onko vieraassa valtiossa määrätyn hoitoseuraamuksen siirtäminen pantavaksi täytäntöön Suomessa perusteltua hoidon tarkoituksen saavuttamiseksi. Lausunnossa on otettava kantaa myös siihen, miten hoito Suomessa tulisi järjestämään.

22 n §

Kun vieraassa valtiossa määrätty hoitoseuraamus on päätetty panna täytäntöön Suomessa, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on sijoitettava hoitoseuraamukseen määrätty 22 m §:ssä tarkoitettu lausunnossa mainittuun valtion mielisairaalaan.

Sijoituspäätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

22 o §

Potilasta saadaan vieraassa valtiossa määrätyn hoitoseuraamuksen perusteella pitää Suomessa tahdosta riippumattomassa hoidossa enintään kuusi kuukautta. Ennen tämän ajan päättymistä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on selvitettävä, ovatko Suomen lain mukaiset edellytykset hoitoon määrittämiseen tahdosta riippumatta olemassa. Selvitys on käynnistettävä mahdollisimman pian sen jälkeen, kun hoitoseuraamukseen määrätty on siir-

retty Suomeen. Menettelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä 4 luvussa säädetään rangaistukseen tuomitsematta jätetyn tahdosta riippumattoman hoidon tarpeen selvittämisestä ja tahdosta riippumattomasta hoidosta.

22 p §

Jos Suomessa hoitoseuraamukseen määrätty on vieraan valtion kansalainen tai hänellä on vieraassa valtiossa kotipaikka, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on yhteistyössä oikeusministeriön kanssa selvitettävä, onko hoitoseuraamus Suomen ja vieraan valtion kanssa tehdyn sopimuksen nojalla mahdollista siirtää pantavaksi täytäntöön vieraassa valtiossa.

Jos täytäntöönpanon siirtäminen on mahdollista, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on viipymättä ilmoitettava siitä hoitoseuraamukseen määrätyn hoidosta vastaavalle terveydenhuollon toimintayksikölle ja alistettava päätös hoitoon määrittämisestä tai hoidon jatkamisesta Helsingin hallinto-oikeuden vahvistettavaksi.

Menettelyyn Helsingin hallinto-oikeudessa sovelletaan, mitä hoidon jatkamista koskevan asian käsittelystä 17 §:n 2 momentissa säädetään. Helsingin hallinto-oikeuden on liitettävä päätökseensä selostus rikosasian ratkaisseen tuomioistuimen lainvoimaisesta tuomiosta.

22 q §

Hoitoseuraamukseen määrätyn hoidosta vastaavan terveydenhuollon toimintayksikön on selvitettävä hoitoseuraamukseen määrättylle, mitä hoitoseuraamuksen siirtäminen pantavaksi täytäntöön vieraassa valtiossa merkitsee ja tiedusteltava, suostuuko hän täytäntöönpanon siirtoon.

Suostumus täytäntöönpanon siirtoon voidaan antaa sen toimintayksikön johtavalle lääkärille, joka vastaa hoitoseuraamukseen määrätyn hoidosta. Suostumusta annettaessa on hoitoseuraamukseen määrättylle nimetyn avustajan ja edunvalvojan, jos sellainen on määrätty, oltava läsnä. Suostumuksen vastaanottavan virkamiehen on varmistuttava siitä, että hoitoseuraamukseen

määrätty ymmärtää suostumuksensa merkityksen.

Toimituksesta, jossa suostumus on annettu, on laadittava pöytäkirja. Pöytäkirja on toimitettava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle ja oikeusministeriölle.

22 r §

Jos Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto katsoo, että hoitoseuraamuksen jättäminen pantavaksi täytäntöön vieraassa valtiossa on perusteltua hoidon tarkoituksen saavuttamiseksi, sen on tehtävä oikeusministeriölle esitys hoitoseuraamuksen jättämisestä täytäntöönpantavaksi vieraassa valtiossa.

Oikeusministeriölle on toimitettava selvitys siitä, että hoitoseuraamukseen määrätty on vieraan valtion kansalainen tai että hänellä on vieraassa valtiossa kotipaikka sekä jäljennös Helsingin hallinto-oikeuden 22 p §:n 2 momentin nojalla vahvistamasta päätöksestä.

22 s §

Hoitoseuraamusten kansainväliseen täytäntöönpanoon liittyvästä yhteydenpidosta vieraan valtion viranomaisiin huolehtii oikeusministeriö. Tarvittaessa yhteydenpito voi tapahtua myös diplomaattista tietä.

22 t §

Vastuu hoitoseuraamuksen kansainvälisestä täytäntöönpanosta aiheutuvista kustannuksista Suomen ja vieraan valtion välillä määräytyy

siten kuin siitä on Suomen ja asianomaisen vieraan valtion kanssa sovittu.

Jos kustannuksista vastaa täytäntöönpanovaltio ja hoitoseuraamus on siirretty pantavaksi täytäntöön Suomessa, valtion varoista maksetaan kustannukset, jotka ovat aiheutuneet hoitoseuraamuksen täytäntöönpanosta Suomessa siihen asti, kun tahdosta riippumattomaan hoitoon määräämisen edellytykset on selvitetty 22 o §:n mukaisesti. Tämän jälkeen syntyneet kustannukset maksetaan kuten Suomessa hoitoon määrätyn hoidon kustannukset. Jos hoitoon määrättyllä ei ole Suomessa kotikuntalaisia (201/1994) tarkoitettua kotikuntaa, kun hoitoon määräämisen edellytykset on tämän lain 22 o §:n mukaisesti selvitetty, valtio vastaa hoidon kustannuksista siihen asti, kun henkilöllä on kotikunta Suomessa. Tämän jälkeen syntyneistä kustannuksista vastaa kyseinen kotikunta.

34 §

Tarkempia säännöksiä tahdosta riippumatta annettavan hoidon järjestämisestä ja 4 b luvussa tarkoitettusta menettelystä voidaan antaa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vahvistetaan tässä laissa tarkoitetuissa lausunnoissa, päätöksissä ja ilmoituksissa käsiteltävien lomakkeiden kaavat.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Laki

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä 21 päivänä joulukuuta 2007 annetun lain (1383/2007) 1 § seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tämän lain mukaisesti voidaan luovuttaa Suomessa oleskeleva henkilö syytetoimenpiteitä tai vankeusrangaistuksen taikka muun vapaudenmenetyksen käsittävän toimenpiteen täytän-

töönpanoa varten Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan sekä pyytää Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa oleskeleva henkilö luovutettavaksi Suomeen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Helsingissä 12 päivänä toukokuuta 2009